

УДК 355.691

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕРНОВОЇ ЛОГІСТИКИ

MODERN PROBLEMS OF GRAIN LOGISTICS

*канд. біол. наук Л.А. Некрасенко, О.В.Ткачук,
ДП Державний університет інфраструктури і технологій (м. Київ)*

*L.A. Nekrasenko, PhD (Bio.), O.V. Tkachuk
The State University of Infrastructure and Technologies (Kyiv)*

Транспорт завжди відігравав важливу роль у ланцюгу постачань, але війна подвоїла значення автомобільного транспорту в забезпеченні країни усім критично необхідним, особливо враховуючи блокування морських портів та авіасполучення. Питання експорту зерна є актуальним не лише для України, а також для країн Європейського Союзу та більшості африканських країн. За даними експертів основними проблемами експорту українського зерна є значні витрати і тривалість внутрішніх перевалок і транспортування зерна (аграрна логістика). Серед основних проблем які негативно впливають на якість зернової логістики називають наступне [1,2]:

1) зростання навантаження на транспортну інфраструктуру. Так, у залізничному транспорті стало проблематично подавати вагони по усіх заявках, особливо по відвантаженню невеликих партій

2) нерозвиненість річкових перевезень та недостатнє використання річкового транспорту.

4) незадовільний технічний стан залізничного транспорту, зокрема, дефіцит тяги, локомотивів.

3) неефективне використання інфраструктури зі зберігання та перевалки зерна.

4) зношення та руйнації дорожнього покриття та зростання викидів вуглецю у атмосферу через надмірне використання автомобільного транспорту у перевезенні зернових від виробника до порту.

Ще до початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну у лютому 2022 року існував ряд проблем у зерновій логістиці України, що стримував розвиток транспортної галузі і знижував її ефективність порівняно із розвиненими країнами. До таких проблем можна віднести:

- Недостатня ефективність і продуктивність інфраструктури: застарілі дороги і засоби транспортування, обмежені можливості річкового судноплавства.

- Висока вартість логістичних послуг: через високі мита, акцизи та

інші податки, а також значні витрати на паливо та інші експлуатаційні витрати.

- Низький рівень діджиталізації: недостатнє використання сучасних технологій для управління логістичними процесами, що призводить до неефективності та помилок.

Військова агресія Росії додала до вище зазначених проблем такі як: блокування морських портів, знищення інфраструктури, зростання вартості логістичних послуг, блокування кордонів.

Як видно з таблиці 1, протягом 2019-2022 років спостерігалось загальне зростання обсягів перевезень зерна всіма видами транспорту [3,4,5]. Це безпосередньо пов'язано зі зростанням як виробництва, так і експорту сільськогосподарської продукції. Широке збільшення обсягів протягом періоду 2015-17 років було перервано падінням у 2018 році, але часткові дані за 2019 рік свідчать про відновлення зростання.

Табл. 1. Загальний обсяг транспортування зернових вантажів за видами транспорту за період 2015-2022 рр. з порівнянням до попереднього року, в тис. тон.

Рік	2015	2016	%	2017	2018	%	2019	2020	%	2021	2022	%
Залізничний	28700	31900	111	35700	32900	92	39800	35200	88	33600	28900	86
Водний	671	538	80	532	867	163	614	833	136	1073	н/д	н/з
Авто	10751	11967	111	13148	12681	96	19115	16025	84	17106	17600	103
Всього	40122	44405	111	49380	46448	94	59529	52058	87	51779	н/д	н/з

Відповідно до даних наведених в таблиці можна зробити певні узагальнення. Так протягом 2015 – 2022 рр. можна говорити про загальне зростання обсягів перевезення зернових вантажів всіма видами транспорту що безпосередньо пов'язано зі зростанням обсягів як виробництва так і експорту сільськогосподарської продукції.

[1] Маслак, О. (2016). Розвиток зернової логістики в Україні. Агробізнес сьогодні. 2016. 14 (333). doi: <https://propozitsiya.com/ua/logistika-eksportu-zerna-v-ukrayini>

[2] Столбуненко Н. М. Особливості та перспективи розвитку зернової логістики в Україні / Н. М. Столбуненко, А. В. Церковна // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. - 2017. - Т. 16, вип. 2. - С. 188-198. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2017_16_2_17. N.

[3] У 2023 році Укрзалізниця перевезла 148,4 млн тонн вантажів. (2024, січень 16). Взято з https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/622470/

[4] Укрзалізниця в 2022 році перевезла 28,9 млн тонн зерна. (2023, травень 16). Взято з <https://bizagro.com.ua/ukrzaliznitsya-v-2022-rotsi-perevezla-28-9-mln-tonn-zerna/>

[5] Державна служба статистики (<https://ukrstat.gov.ua>)